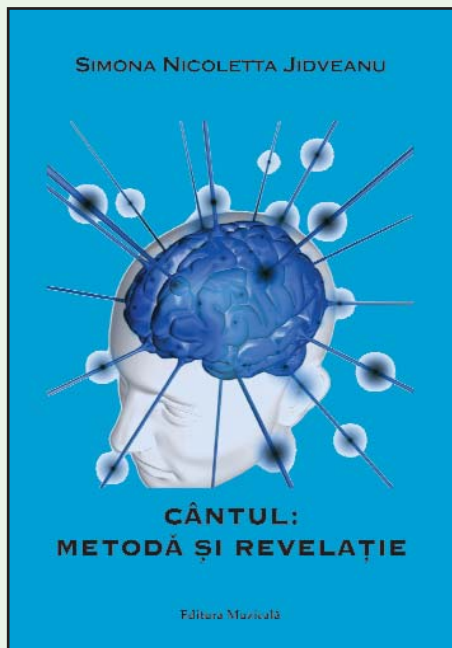

Despre nașterea oratoriului ca gen de maximă complexitate muzicală

O carte recentă despre arta cântului a apărut la Editura Muzicală, cu titlul *Cântul: metodă și revelație*, semnată de **Simona Nicoletta Jidveanu**. Volumul este rezultatul cercetărilor întreprinse în anii studiilor doctorale și al propriilor experiențe dobândite în cariera de interpretă. Materia cărții este structurată în trei capitole. Cel dintâi se intitulează *Resacralizarea, terapie critic-hermeneutică a spiritului*, având ca obiect prezentarea principalelor scrieri ce aprofundează aspectele pe care le cunoaște lupta dintre sacru și profan de-a lungul istoriei culturii, luptă care, în final, capătă înfățișarea unui nou concept, *transdisciplinaritatea*.

În capitolul al doilea, autoarea trasează parcursul biografiei creatoare a lui Joseph Haydn sub forma unei me-

diatații hermeneutice asupra vieții și operei genialului clasic vienez. Sunt evidențiate contribuțiile decisive în abordarea subiectului, aduse de Heinrich Rickert, Theillard de Chardin, C. Gustav Jung, Hans Georg Gadamer, Paul Ricoeur, Jean Grondin, Jacques Maritain etc., alături de teoriile marilor fondatori clasici ai științelor, menite să consacre o împăcare a spiritului cu materia. În acest sens este formulată opinia potrivit căreia „elementul dramatic caracteristic ultimului deceniu de viață creatoare (a lui Haydn, n. n.) este reprezentat prin ultimele șase misse. Creația sacră haydniană a constituit obiectul cercetării vestitului profesor vienez de origine română Eusebiu Mandicevski și a colaboratorilor săi, muzicologii Anton von Hoboken și Pierre Barbaud de la Conservatoarele din Viena și Paris. Lucrarea finală *J. Haydn: Tematisch – bibliographisches Werkverzeichnis* sau *HobokenVerzeichnis* (J. Haydn: catalog tematic – bibliografic al operei complete) publicată în 1957, aparține lui Hoboken. Elementul dramatic anticipat de Haydn în ciclul ultimelor simfonii (londoneze) s-a continuat și în ultimele șase misse dar mai ales în oratoriile de maturitate (*Creațiunea și Anotimpurile*). Rațiunea practică a fost cea care i-a călăuzit spiritul pe calea tranziției componistice într-o epocă de austeră mentalitate estetică, în care experimentul intuitiv al compozitorului depășește stadiul istoric existențial.” (Simona Nicoletta Jidveanu, *Cântul: metodă și revelație*, Ed. Muzicală, București, 2018, p. 207) În continuarea ideii enunțate, autoarea arată că „idealul artistic al secolului XVIII în care a trăit și creat Haydn definea o stare de spirit prin care

fenomenul artistic era marginalizat la contemplarea lumii sensibile, chiar și atunci când realitatea sau existența demonstra contradicția între lumea de dincoace (sensibilă) și lumea de dincolo (suprasensibilă). Dogmatica raționalistă practică încă în vremea lui Haydn pune în opoziție realitatea și valoarea cu sensul și semnificația artistică.” (Idem, p. 207.)

Ultimul capitol, intitulat *Oratoriile haydniene Creațiunea și Anotimpurile. Hermeneutica rolurilor de sopran*. Problema este dezvoltată în subcapitolele *Nașterea genului oratoriu. Compatibilitatea dintre J. Haydn și libretistul Gottfried van Swieten*. Urmează subcapitolul dedicat *Oratoriului Creațiunea*, cu subcapitolele *John Milton și poemul Paradise Lost*, *Reprezentarea Haosului*, *Rolurile de sopran în Creațiunea*, *Caracteristici ale vocalității Belcanto*, *Arhanghelul gabriel*, *Eva*. *Oratoriul Anotimpurile* are subdiviziunile *James Thomson și poemul The Seasons*, *Temeiuri logice și filozofice la J. Haydn*, *Calități ale interpretului, după Hermes Trismegistos*, *Amprente haydniene în libretul Anotimpurilor*, *Oratoriul Die Jahreszeiten: aspecte generale*, *Hermeneutica rolului Hanna*, *Caracteristici ale vocalității Belcanto*.

Ampla analiză multifuncțională a rolurilor de soprană din cele două capodopere se sprijină pe o bibliografie bogată, alcătuită din 283 de titluri de referință.

La sfârșitul unei lecturi marcate de predilecția pentru conexiuni, comparații, paralele istorico-estetice, cititorul constată că a parcurs un drum al inițierii, plin de semnificații, în interiorul procesului de zămislire a unui nou gen muzical, genul de maximă complexitate al oratoriului. Prin aceste lucrări pe care autoarea ni le apropie, putem avea imaginea genialului aport al lui J. Haydn la dezvoltarea potențialului spectaculos al oratoriului, cunoscând momente de apoteoză pe parcursul timpului, momente ce se pot regăsi inclusiv în perioada contemporană.

Lavinia COMAN

Dumitru Jompan – *Coruri din Banat. Lexicon, vol. III, (S-Z)*

Un vechi proverb românesc afirmă că „omul sfințește locul”, iar veridicitatea dictonului popular se arată din frecvența aproape rituală cu care acesta se repetă în exprimarea socială. Sunt multe locurile și mulți oamenii despre care putem realiza o astfel de formulă. Dacă privim istoric sau ne orientăm în contemporaneitate, vedem că înaintașii noștri au fost mari prin faptele lor și mulți oameni din zilele noastre au sfințit locurile existenței lor.

La Marga, prin viața cultural-artistică ce a făcut ca fruntașa localitate bănățeană să fie recunoscută național și internațional, vedem împlinită cu prisosință ancestrala cugetare românească. Aici, oamenii, prin contribuția lor, au făcut ca locul să fie sfințit mai ales prin cânt, iar cântecul, la rândul lui, i-a purificat pe oameni. În acest fel s-a împlinit KATHARSIS-ul la care ne îmbie arta.

Un reprezentant de cinstă al comunei Marga, care a sfințit nu doar vatra satului ci și locurile multe prin care a umblat, este D-l prof. univ. dr. Dumitru Jompan. Contribuțiile Domniei Sale sunt extrem de însemnate și se

întind pe mai multe paliere. Nu este doar animator al vieții corale prin dirijat, ci și compozitor, muzicolog, folclorist, etnolog, profesor universitar, formator de conștiințe culturale, iubitor al gliei străbune, cinstitor de memorie culturală, colecționar de bunuri culturale și un redutabil mecena al culturii corale bănățene și românești.

De altfel, prin amplitudinea exprimării, evenimentul care a adunat acum la Marga multă lume, **115 ani de activitate artistică a Coralei Margana**, este de departe un moment Dumitru Jompan. Este evocare, este trecut și prezent, este ospetie și cântare, știință și cultură, cercetare și rodire într-un cuvânt. Și cine putea să îmbine totul într-o armonie culturală desăvârșită și să le rânduiască cu bagheta înțelepciunii mai bine ca Maestrul Jompan? Simpozion științific, dezvelire de plăcă comemorativă în cinstea dirijorilor care au activat la conducerea corului, concert aniversar de colinde, oaspeți aleși și multe alte bucurii pentru suflet.

În aceeași suită de evenimente sărbătorești se înscrie și prezentarea ultimei cărți a profesorului doctor Dumitru Jompan: *Coruri din Banat. Lexicon, vol. III (S-Z). Județele Caraș-Severin și Timiș*, apărută la editura Mecatrin din Brașov. Dintru început trebuie să mărturisim că este cea de-a 73-a carte din palmaresul autorului, lucru ce dovedește seriozitate, conștiință științifică și perseverență în ce au activat în localitățile din județele Caraș-Severin și Timiș, literele de la S la Z, o lucrare

ce întregește o activitate de mulți ani, așa cum afirmă autorul în postfață, fiind coroana unei serii de volume ce cartografiază corurile ce și-au desfășurat activitatea în localitățile Banatului. Cartea este extrem de utilă nu numai pentru muzicologi, ci și pentru istorici, monografiști și pentru toți cei care doresc să cunoască în mod cuprinzător viața artistică a comunităților bănățene. Seriozitatea și utilitatea scriiturii se desprinde din aparatul infrapaginal care cuprinde 803 note de subsol, din indicele onomastic și cel toponimic, din vastitatea și ineditul bibliografiei (arhive, periodice, cărți și studii). Informația scrisă este adăugită de ilustrații diverse; coperte de cărți, fotografii ale corurilor, chipuri de dirijori profesioniști și țărani.

Deși la o primă vedere neavizată pare monoton și anost să derulezi pe pagină date concrete despre un anumit tip de activitate ce s-a petrecut în diferite locuri dintr-o regiune, cei care cunosc valoarea unui dicționar înțeleg ce muncă și ce nivel a trebuit să aibă cercetarea Domnului Profesor Jompan și apreciază la justa valoare cartea prezentată.

Un lucru trist ce trebuie semnalat este faptul că, deși trăim într-o lume a risipei, nu s-au găsit resurse pentru

finanțarea acestei lucrări care, așa cum am arătat mai sus, încheie și articulează o importantă cercetare ce s-a desfășurat episodic, prin volume, pe o perioadă de peste 15 ani. Mai direct spus, cartea a apărut prin grija și din jertfa familiei Jompan, fără sponsori și binefăcători.

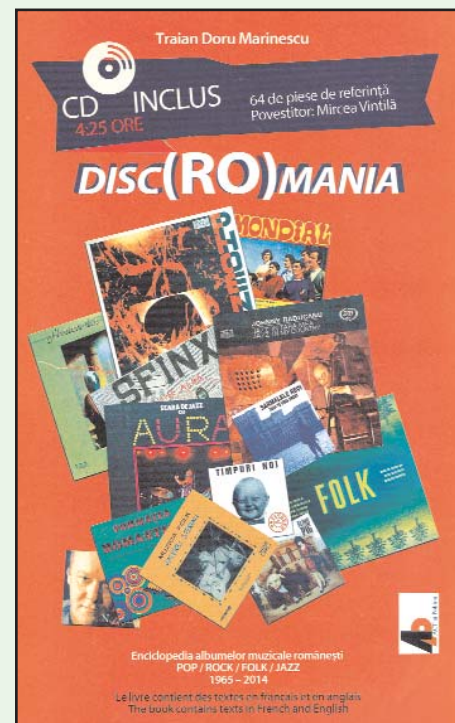
Cinste Familiei Jompan, pentru viața lor de continuă luptă pe scena vieții culturale din Marga, pentru jertfa de a lăsa în urmă lucruri perene cum sunt cărțile, pentru vizibilitatea muzical-artistică pe care au oferit-o lumii despre localitatea lor dragă și despre Banat.

Felicitări Domnule Profesor dr. Dumitru Jompan pentru cea de-a 73-a carte și respect pentru cei prezenți la festivalul cultural și spiritual de la Marga. Dumnezeu să Vă sporească tuturor dragostea!

Daniel Aron ALIC

Traian Doru Marinescu – DISC(RO)MANIA

Un volum unicat în peisajul tot mai populat al aparițiilor de gen autohtone, prin scopul inedit propus (și atins!), dimensiuni (29,5 cm. X 22,5 cm.) și prezentare tehnică-grafică. Autorul este absolvent al Institutului de Arte Plastice București, cetățean francez din 1983, care și-a dorit inițial doar să realizeze, conform profesiei sale, un istoric al designului copertelor de disc românești, dar după o muncă de câțiva ani a sfârșit prin a alcătui un dicționar cu texte adiacente prezentând conținutul discurilor respective (semnate de autor, dar și de Nelu Stratone și Teodora Ionescu), precum scanări de afișe de spectacol (din colecția Mihai “Croco” Manea).

Nu este, desigur, o carte de critică muzicală, ci un dicționar, care are un scurt capitol introductiv (tratând istoricul înregistrărilor discografice în România, primele case de discuri, aparatele de redare - gramofon, patefon, primele orchestre și interpreți înregistrați), abia apoi pornindu-se la trecerea în revistă a aparițiilor discografice pop-rock-folk-jazz dintre anii 1965 și 2014,

orânduite în ordine alfabetică după numele interpreților (cam 350 de “intrări”, de la Abra și Asha la Ză Duff și Zaharia Dorin Liviu).

Textele sunt tipărite în română, franceză și engleză, pe hârtie velină, cu reproduceri de calitate și aranjamente paginale aparte (este evidentă “mâna” autorului): avem de fapt un album de artă, de 240 de pagini, editat de ACT și